

This eChok volume of
Genesis ~ Volume 1

Dedicated in loving memory of
**Joseph and Adele
Mizrahi ל"ה**

by their son ~ David

and in memory of

Arthur Sulcov ל"ה

*by his loving wife Esther
and children ~ Robert and Sherry*

In memory of
**Jacob and Mary
Hidary**

By their Children

But [they may not accept] a large amount, because it is presumed to be stolen or robbed from others. How much would be considered a small amount depends on the wealth or poverty of the master of the house. This applies when nothing has been stated otherwise, but if the master of the house

ומהעבדים ומדהתינוקות אלא דבר מועט אבל לא דבר גדול שחזקתו גדול או גנוב משל אחרים וכמה הוא דבר מועט הכל לפי עושר הבעלים ועניויותם והני מילי בסתמא אבל אם הבעל מוחה אפילו כל שהוא אסור לקבל מהם:

objects, it is forbidden to accept even a minute amount from them.

LECH LECHA FOR WEDNESDAY

לך לך ליום רביעי

TORAH

תורה

יכין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ו דמילוי ו דשם ב"ן לקנות בו הארת נפש משבת הבא

טז ולאברם היטיב בעבורה ויהי לו צאן ויבקר וחמרים ועבדים ושפחה ואתנת וגמלים: יז וינגע ידוה ואת פרעה נגעים גדלים ואת ביתו על דבר שרי אשת אברם: יח ויקרא פרעה לאברם ואמר מה זאת עשית לי למה לא הגדת לי כי

טז ולאברם היטיב בעבורה ויהי לו צאן ויבקר וחמרים ועבדים ושפחה ואתנת וגמלים: יז וינגע ידוה ואת פרעה נגעים גדלים ואת ביתו על דבר שרי אשת אברם: יח ויקרא פרעה לאברם ואמר מה זאת עשית לי למה לא הגדת לי כי

(16) He benefited Avram because of her, and he thus acquired flock, cattle, donkeys, servants, handmaids, female donkeys and camels. (17) And the Lord smote Pharaoh along with his household with great afflictions, by the word of Sarai, Avram's wife. (18) So Pharaoh called for Avram, and said, What is this that you have done to me? Why did you not tell me that she is your wife?

RASHI

רש"י

(16) **He benefited Avram** — [Who did?] Pharaoh benefited Avram "because of her."

(17) **And the Lord smote Pharaoh** — He smote Pharaoh with the [inflammatory] disease called ra-atan [which, out of twenty-four different types of inflammations,

ra-atan is the worst and] creates difficulties in cohabitation (Bereishit Rabbah 41:2). — ואת ביתו [is to be understood] as it is translated [by Onkelos: Upon Pharaoh] and upon the members of his house. And the Midrashic explanation [of ואת ביתו, literally, "and his house"]: This includes [in addition to Pharaoh himself being smitten,] also the very walls, pillars and utensils [i.e., his actual "house"] (Tanchuma 5). **By the word of Sarai** — i.e., [the Lord

(טז) ולאברם היטיב. פרעה בעבורה: (יז) וינגע ה' וגו. במכת ראתן לקה, שהתשמיש קשה לו (בראשית רבה): ואת ביתו. בתרגומו: ועל אנש ביתה, (ומדרשו: לרבות בתליו ועמודיו וכליו, ברש"י ישן): על דבר שרי. על פי דבורה אומרת

חַוִּיתָא לִי אֲרִי אֶתְתָךְ הִיא:
 יט לָמָא אַמְרַתְּ אַחְתִּי הִיא
 וּדְבַרִּית יִתֵּה לִי לְאִתּוּ וּכְעַן הָא
 אֶתְתָךְ דְּבַר וְאִיזֵל: כ וּפְקִיד
 עֲלוּהִי פְרַעָה גּוֹבְרִין וְאֶלְיָאוּ
 יִתִּיה וְיִתְּ אֶתְתִּיה וְיִתְּ כָּל
 דִּילֶיהָ: א וּסְלִיק אַבְרָם

אֶשְׁתֶּךָ הוּא: יט לָמָּה אָמַרְתְּ אַחְתִּי הוּא
 וְאָקַח אֶתְּהָ לִּי לְאִשָּׁה וְעַתָּה הִנֵּה אֶשְׁתֶּךָ
 קַח וּלְךָ: כ וַיֵּצֵא עָלָיו פְּרַעָה אֲנָשִׁים
 וַיִּשְׁלְחוּ אֹתוֹ וְאֶת־אִשְׁתּוֹ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־
 לוֹ: יג א וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם הוּא וְאִשְׁתּוֹ

(19) Why did you say, She is my sister, so that I would take her for myself as a wife? Now, here is your wife — take her and go! (20) And Pharaoh commanded men regarding him, and they escorted him, along with his wife and everything that he had. **13 (1) And Avram went up from Egypt — he, his wife and**

RASHI

*smote Pharaoh and his household] in accordance with her order (דבור). She ordered an angel, "Smite!" and he smote. (ibid.) (19) Take her and go! — unlike Avimelekh [who was also smitten on account of his having taken Sarah]. He said (Genesis 20:15), "My land is hereby before you. [You may dwell wherever you please.]" Rather, Pharaoh told Avraham, "Go away! Do not stay here!" for the Egyptians were permeated with lewdness, as the verse says (Ezekiel 23:20), "and their issue is the issue of horses." [Thus, Pharaoh was afraid that his lewd Egyptian subjects would harm Sarah, hence bringing further plagues upon him.] (20) וַיֵּצֵא עָלָיו — [means: Pharaoh commanded] concerning Avraham, to escort him and to guard him [from robbers]. וַיִּשְׁלְחוּ — [Although normally meaning, "and they sent him off," here, it is to be understood] as its translation [by Onkelos]: And they escorted him. **13 (1) And Avram went up [from Egypt] ... towards the south** — [But if Avraham was now travelling upwards out of Egypt, back to the Land of Israel, does this not mean northwards rather than southwards? However, the verse means that he went up, indeed in a northerly direction,] to come to the south of the Land of Israel [i.e., "towards the south" of Israel]. This is similar to the earlier verse (12:9 above), "[And Avram journeyed on,] continuing to travel towards the south" [meaning, towards the south of the Land of Israel,] towards Mount Moriah (see Rashi there). Nevertheless [although our verse here means "towards the south" of Israel], when Avraham was now travelling from Egypt back to the Land of Canaan, his direction was indeed from the south to the north. For the land of Egypt*

רש"י

לְמִלְאָךְ: הָרָא וְהוּא מִכָּה: (יט) קַח וּלְךָ. לֹא בְּאֲבִימֶלֶךְ,
 שְׁאָמַר לוֹ: "הִנֵּה אֶרְצִי לְפָנֶיךָ", אֶלָּא אָמַר לוֹ: לָךְ
 וְאֵל תַּעֲמֹד, שֶׁהַמִּצְרַיִם שְׂטוּפֵי זְמָה הֵם, שְׁנֵאמַר:
 "וְזָרְמַת סוּסִים וְזָרְמַתָּם:" (כ) וַיֵּצֵא עָלָיו. עַל אֹדוֹתָיו,
 לְשַׁלְּחוֹ וּלְשַׁמְרוֹ: וַיִּשְׁלְחוּ. כְּתַרְגּוּמוֹ: וְאֶלְיָאוּ:
 (א) וַיַּעַל אַבְרָם וְגו' הַנִּגְבָּה. לְבֵא לְדְרוֹמָה שֶׁל אֶרֶץ
 יִשְׂרָאֵל, כִּמּוֹ שְׁאָמַר לְמַעְלָה: "הֲלוֹךְ וְנִסּוּעַ הַנִּגְבָּה",
 לְהַר הַמּוֹרִיָּה, וּמִכָּל מְקוֹם כְּשֶׁהוּא הוֹלֵךְ מִמִּצְרַיִם
 לְאֶרֶץ כְּנַעַן, מִדְּרוֹם לְצַפּוֹן הוּא מְהַלֵּךְ, שְׁאֶרְץ

ממצרים הוא ואתתיה וכל
 דייליה ולוט עמיה לדרומא:

וְכָל-אֲשֶׁר-לוֹ וְלוֹט עָמּוּ הַנִּגְבָּה:

everything that he had, and Lot together with him — towards the south.

RASHI

רש"י

is to the south of the Land of Israel, as is proven from the [account of the] journeys [that the people of Israel made in the desert] and from the [description of the] boundaries of the Land [of Israel]. Hence, our verse must mean "towards the south" of Israel, albeit that Avraham was travelling in a northerly direction.

מצרים בדרומה של ארץ ישראל, כמו שמוכיח במסעות ובגבולי הארץ:

PROPHETS Isaiah 41

נביאים ישעיה פרק מא

יא הא יבהתון ויתכנעו כל
 עממיא דהו מתגרין בך יהון
 כלמא ויבדון אנשי דינד: יב
 תבעינון ולא תשכחינון
 לאנשי מצותך יהון כלמא
 וכלא מידעם גברין דהו
 מתגרין למעבד עמך קרב: יג
 ארי אנא יי אלהך מתקיף
 מינד דאמרית לך לא תדחל
 מימרי בסעךך: יד לא תדחלון
 שבטיא דבית יעקב ורעיתא דישראל מימרי בסעךךון אמר יי ופרקיכון קדישא דישראל: טו הא
 שוייתכון למורג תקיף חדת מלי סמפורין תקטל פלחי כוכביא ותשיצי כמוצא תשוי:

יא הן יבשו ויכלמו כל הנחרים בך יהיו כאין
 ויאבדו אנשי ריבך: יב תבקשם ולא תמצאם אנשי
 מצתך יהיו כאין וכאפס אנשי מלחמתך: יג כי אני
 ידוה אלהיך מחזיק מינדך האמר לך אל-תירא אני
 עזרתך: יד אל-תיראי תולעת יעקב מתי ישראל
 אני עזרתך נאם-ידוה וגאלך קדוש ישראל:
 טו הנה שמתך למורג חרוץ חדש בעל פיפיות

(11) Behold, all those incensed against you shall be ashamed and confounded; those who quarreled with you shall be as nought and be lost. (12) You may seek them but not find them, those who quarrel with you; those who war with you shall be as nought and as nothing. (13) For I, the Lord your God, grasp your right hand; Who says to you, "Fear not, I help you." (14) Fear not, O worm of Yaakov, the number of Israel; "I have helped you," says the Lord, and your Redeemer, the Holy One of Israel. (15) Behold, I have made you a new grooved

RASHI

רש"י

(11) **Those incensed** — who provoke you.
 (12) **Those who quarrel with you.** — Those who quarrel with you. (14) **O worm of Yaakov** — The family of Yaakov, which is weak like a worm.
 מתי ישראל — means the number of Israel. (15) **Threshing-sledge** — an implement made with

(יא) הנחרים. המתגרין בך: (יב) אנשי מצתך. אנשי ריבך: (יד) תולעת יעקב. משפחת יעקב החלושה בתולעת: מתי ישראל. מספר ישראל: (טו) למורג.

ט תבדר ינון ורוחא תיטולינון
 ומימרה כעלעולא לקשא
 יבדר יתהון ואתה תבוע
 בקדישא די ישראל תשתבח:
 תְּדוֹשׁ הָרִים וְתִדְק וּגְבַעוֹת כַּמִּץ תְּשִׂים: טז תִּזְרַם
 וְרוּחַ תִּשָּׂאם וְסַעְרָה תִּפְיֵץ אֹתָם וְאַתָּה תִּגְיֵל בְּיַדְּךָ
 בְּקִדּוֹשׁ יִשְׂרָאֵל תִּתְהַלֵּל:

threshing-sledge, with sharp points; you shall thresh the mountains and crush them fine, and you shall make hills like chaff. (16) You shall winnow them, and a wind shall carry them off, and a tempest shall scatter them, and you shall rejoice with the Lord, with the Holy One of Israel you shall praise yourself.

RASHI

רש"י

many grooves. With sharp points —
 These are the grooves. You shall thresh
 the mountains — idolaters and princes.
 (16) You shall winnow them — You shall
 scatter them, as with a pitchfork. And a

מגרה עשוי חריצין חריצין: בעלי פיפיות. הן
 החריצין: תְּדוֹשׁ הָרִים. עובדי פוכבים ומזלות
 ושרים: (טז) תִּזְרַם. תזרה אותם כמזרה: ורוח
 תשאם. לגיהנם:

wind shall carry them off — to Gehinnom.

Writings Mishlei 3

כתובים משלי פרק ג

יג טובוהי לבר נשא דאשפח
 חכמתא ובר נשא דמביע
 ביונתא: יד מטול דטבא
 תגרותה מן תגרותא דסימא
 ומן דהבא סנינא עללתה:
 טו יקירא היא מן כיפי טבתא
 וכל מדעם לא פחים ליה: טז נוגדא דיומתא בימינה ובשמאלה עותרא ויקרא: יז ארתתהא ארתתא

יג אֲשֶׁרֵי אָדָם מִצָּא חֲכָמָה וְאָדָם יִפְיֵק תְּבוּנָה: יד פִּי
 טוֹב סַחְרָה מִסַּחֲרֵי כֶּסֶף וּמַחְרוּץ תְּבוּאָתָהּ: טו יִקְרָה
 הִיא מִפְּנִיִּים (קרי מפנינים) וְכָל־חֲפָצֶיהָ לֹא יִשׁוּוּ־בָּהּ:
 טז אַרְךָ יָמִים בְּיַמִּינָהּ בְּשִׂמְאֹלָהּ עֵשֶׂר וְכַבּוֹד:

(13) Fortunate is the man that finds wisdom, and the man that obtains understanding. (14) For its market value is better than that of silver, and the profit from it [better] than [that of] fine gold. (15) She is more precious than rubies; and all things you can desire are not to be compared to her. (16) Length

RASHI

רש"י

(13) The man that obtains — who brings
 forth: who studies the Torah until it is fluent
 in his mouth, to bring it forth. (14) ומחרוץ —
 gold of fine quality. (15) וכל חפציה — And all
 things you can desire. Are not to be

(יג) וְאָדָם יִפְיֵק. יוציא. שלומד חכמה עד ששגורה
 בפיו להוציאה: (יד) וּמַחְרוּץ. הוא זהב טוב: (טו) וְכָל
 חֲפָצֶיהָ. כל המדותיה: לֹא יִשׁוּוּ בָּהּ. לא יהיו שוין
 בשויה: (טז) בְּיַמִּינָהּ. העוסקים לשמה: בְּשִׂמְאֹלָהּ.

compared to her — They will not be equivalent to her worth. (16) In her right hand — those who are occupied [in the Torah] for her own sake. In her left hand — those who are

יִּזְרַחֲךָ דְרָכֶיךָ נְעִים וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם: יֵחַ עֵץ־
 חַיִּים הִיא לַמְּחֻזְקִים בָּהּ וְתַמְכֶינָהּ מֵאֲשֶׁר:
 דְּמַתְּעִסְקִין בָּהּ טוֹבֵיהוֹן:

of days is in her right hand; in her left hand are riches and honor. (17) Her ways are ways of pleasantness, and all her paths are peace. (18) She is a tree of life to those who take hold of her, and those who support her are fortunate.

RASHI

רש"י

occupied [in the Torah] not for her own sake. שְׁעוֹסְקִים שְׁלֵא לְשִׁמָּה: (יה) לַמְּחֻזְקִים בָּהּ.
 (18) לַאֲחֻזִּים בָּהּ: וְתַמְכֶינָהּ. הַמְתַּקְרְבִים לָהּ: מֵאֲשֶׁר. לְהִיָּה חֻזֵּק?
Who take hold of her — who draw near to her. Fortunate — He will be strong.

Mishnah Bava Kamma, chapter 3

משנה בבא קמא פרק ג

(1) If a man places a *kad* [pitcher] in a public domain and another one comes and stumbles over it and breaks it, he is exempt [because it is not usual for people to watch every step while walking]. If he was injured by it, the owner of the *chavit* [barrel] is liable to compensate for the damage [even if he declared it ownerless after he placed it in a public domain, for such a declaration is not valid regarding something which was not permitted]. If [he tripped and] his pitcher broke in a public domain and someone slipped in the water or was injured by the broken pieces he is liable [to compensate]. Rabbi Yehudah says, If he had the intent [after the pitcher broke, to collect the pieces and the water] he is liable [for he owns the water and the broken pieces and therefore, they are his pit], but if he did not intend [to collect the pieces and the water] he would not be liable. [The fact that he tripped, creating the pit, is considered as circumstances beyond his control, and Rabbi Yehudah holds that this does not entail criminal liability; the broken pieces and the water are regarded as ownerless, and therefore, he is not liable. The law is in accordance with Rabbi Yehudah]. (2) If a man pours out water into the public domain [even when it is permitted to do so, as in the rainy season] רבנו עובדיה מברטנורא

א המניח את הכד וכו' ושברה פטור. לפי שאין דרך בני אדם להתבונן בדרכים: ואם הוזק בה בעל החבית חייב. ואפילו הפקירה, שכל המפקיר נזקיו שלא היה לו רשות מתחלה לעשותו, כאילו לא הפקיר: או שלקה בחרסיה חייב. דסבר נתקל פושע הוא ולא אונס הוא, ולכך חייב: במתכוין חייב. אם נתכוין לזכות בחרסיה ובמים אחר שנשברה כדו, חייב בהזיקו, דהוי ליה בורו שהזיק. ואם לא נתכוין לזכות בהן, הואיל ועיקרו אנוס הוא, דסבר נתקל לאו פושע הוא. הרי החרסים והמים הפקר לאחר שנאנס, ולפיכך פטור. והלכה כר' יהודה דנתקל לאו פושע הוא. ומאחר דאנוס הוא ולא נתכוין לזכות בחרסי, ובמים, הוי כאילו לא היו מעולם שלו ופטור על נזיקתם: ב השופך מים

and some other person is injured by it, there is liability for the damage. If he hides thorns and broken glass [in the public domain], or plants a fence of thorns on his property [and they grew out into the public domain], or, if a fence falls into the public domain and damage thereby results to some other persons, there is [similarly] liability for the damage [if, however, these take place in the private domain, he is exempt]. (3) If a man removes his straw and stubble into the public domain [with the intent of letting it rot, so that he could use it] for manure, and damage results to some person, there is liability for the damage, and whoever seizes them first acquires them [the Rabbis penalized him to prevent people from this practice].

Rabbi Shimon ben Gamliel says, Whoever causes a nuisance to public domain [by placing something in it] causing [special] damage [even if the action is permitted] is liable to compensate, and whoever seizes of them first, acquires them. If he turns over dung that had been lying on public domain, and damage [subsequently] results to another person, he is liable for the damage. (4) If two potters were following one another and the first stumbled and fell down and the second stumbled because of the first, the first is liable for the damage done to the second [if the first had enough time to get up before the ensuing incident]. (5) If one comes with his barrel and another comes with his beam and the pitcher of this one breaks by [collision with] the beam of the other, he [the owner of the beam] is exempt [from liability], for he is entitled to walk [there and carry beams] and the other is entitled to walk [there and carry barrels.] Where the carrier of the beam was in front, and the carrier of the barrel behind, and the barrel broke by [collision with] the beam, the carrier of the beam is exempt [for the carrier of the barrel who was behind should not have proceeded so quickly]. But if the carrier of the beam [suddenly] stopped, he is liable [for he is to blame]. If, however, he cried to the carrier of the barrel, "Halt!" he is exempt. Where, however, the

רבנו עובדיה מברטנורא

ברה"ר. אע"ג דברשות קעביד, כגון בימות הגשמים שמותר לשפוך מים ברה"ר אפילו הכי אם הוזק בהן אחר, חייב בנזקו: **המצניע את הקוף** וכו'. וכגון שהצניע ברה"ר. וכן הגודר גדרו בקוצים והפריחו לרה"ר. אבל המצמצם בתוך שלו והוזק בהן אחר פטור. שאין דרך בני אדם להתחכך בכתלים: **ג לזבלים**. שירקבו התבן והקש ונעשים זבל לזבל שדות וברמים: **כל הקודם בהן זכה**. דקנסינהו רבנן: **כל המוקלקלים ברה"ר**. ואפילו עושים ברשות כגון בשעת הוצאת זבלים. אם הויקו חייבים: **היה הופך את הגלל**. צואת בקר: **ד הראשון חייב בנזקי שני**. וכגון שהיה יכול לעמוד ולא עמד, דפושע הוא. אבל לא היה יכול לעמוד, פטור דהא קיימא לן נתקל לאו פושע הוא: **ה היה בעל קורה ראשון וכו' פטור**. שזה מהלך כדרכו וזה מיהר ללכת:

והזק בהן אחר, חייב בנזקו. **המצניע את הקוף**, ואת הזוכית, והגודר את גדרו בקוצים, וגדר שנפל לרשות הרבים, והזקו בהן אחרים, חייב בנזקו: **ג המוציא את תבנו ואת קשו לרשות הרבים לזבלים**, והזק בהן אחר, חייב בנזקו, וכל הקודם בהן זכה. **רפן שמעון בן גמליאל אומר**, כל המוקלקלין ברשות הרבים והזיקו, חייבין לשלם, וכל הקודם בהן זכה. **ההופך את הגלל ברשות הרבים**, והזק בהן אחר, חייב בנזקו: **ד שני קדרין שהיו מהלכין זה אחר זה**, ונתקל הראשון ונפל, ונתקל השני בראשון, הראשון חייב בנזקי שני: **ה זה בא בחביתו**, וזה בא בקורתו, נשברה כדו של זה בקורתו של זה, פטור, שלזה רשות להלך ולזה רשות להלך. **היה בעל קורה ראשון**, ובעל חבית אחרון, נשברה חבית בקורה, פטור בעל הקורה. **ואם עמד בעל הקורה**, חייב. **ואם אמן לבעל החבית עמד**,

carrier of the barrel was in front, and the carrier of the beam behind and the barrel broke by [collision with] the beam, he is liable [for the carrier of the beam, who was in this case second, should have taken care to keep at a reasonable distance]. If, however, the carrier of the barrel [suddenly] stopped, he is exempt. But where he cried to the carrier of the beam, "Halt!" he is liable. The same applies to one carrying a [burning] candle while another was proceeding with flax [and subsequently, the candle ignited the flax]. (6) If two [persons] were passing one another in the public domain, one [of them]

running and the other walking [on the eve of the Sabbath or a Festival when it is usual for people to be in a hurry] or both of them running [any other day when it is unusual for people to run in the streets], and they were injured by one another, both of them are exempt [so long as they had no intention of injuring one another]. (7) If a man chops wood in a private domain [where his action is permitted] and [a splinter or the handle of the axe flies off and] does damage in public domain [where it is usual for people to walk and it is likely to cause damage]; or in public domain [where his action is not permitted] and does damage in a private domain [of another, where people don't usually walk and it is unlikely to cause damage]; or in [his] private domain [where his action is permitted] and does damage in another's private domain [and is unlikely to cause damage], he is liable. (8) In the case of two *tam* oxen injuring one another, the payment of the difference [in the damage caused by the one over the damage caused by the other] will be [in accordance with the law of] half-damages [i.e., he pays half that amount]. Where both [the oxen] were *mu'ad*, the payment of the difference will be in full. Where one was *tam* and the other *mu'ad*: the payment of the difference for damage done by the *mu'ad* to the *tam* [in excess of the damage done by the *tam* to the *mu'ad*] will be on the basis of full compensation, whereas the payment of the difference for damage done by the *tam* to the *mu'ad* will be in accordance with the law of half-damages. Similarly, in the case of two persons injuring one another, the payment of the difference will be in full. Where man has

רבנו עובדיה מברטנורא

ו אחד רץ ואחד מהלך וכו'. מתניתין חסורי מחסרא והכי קתני, אחד רץ ואחד מהלך בערבי שבתות וימים טובים או שהיו שניהם רצים בשאר ימות השנה, שניהם פטורים. דבערבי שבתות וימים טובים מי שרץ רץ ברשות, שהולך לדבר מצוה להכין לצרכי שבת ויו"ט ומשום הכי פטור. ובשאר ימות השנה כששניהם רצים, הואיל ושניהם משנים, שניהם פטורים: **ז המבקע.** עצים: והזיק ברשות היחיד. של אחרים: ברשות היחיד. שלו: והזיק ברשות היחיד אחר. של אחרים: חייב. ואע"ג דברשותיה קעביד ולא שכחיו רבים שם דנימא הוה ליה לעיוני, אפילו הכי חייב: **ח במותר חצי נזק.** שמין מה הזיקו של זה יותר על נזקו של זה ובאותו מותר משלם מי שהזיק יותר, את החצי: מועד

פטור. היה בעל חבית ראשון ובעל קורה אחרון, נשברה חבית בקורה, חייב. ואם עמד בעל חבית, פטור. ואם אמר לבעל קורה עמד, חייב. וכן זה בא בנרו וזה בפשתנו: ו שנים שהיו מהלכין ברשות הרבים אחד רץ ואחד מהלך, או שהיו שניהם רצים, והזיקו זה את זה, שניהם פטורין: **ז המבקע ברשות היחיד והזיק ברשות הרבים,** ברשות הרבים והזיק ברשות היחיד, ברשות היחיד והזיק ברשות היחיד אחר, חייב: **ח שני שורים שחבלו זה את זה,** משלמים במותר חצי נזק. שניהם מועדים, משלמים במותר נזק שלם. אחד תם ואחד מועד, מועד בתם משלם במותר נזק שלם, תם במועד משלם במותר חצי נזק. וכן שני אנשים שחבלו זה בזה, משלמים

damaged [a] *mu'ad* [ox] and [the] *mu'ad* [ox] has injured [that] man, the payment of the difference will be in full [for man is regarded as always being *mu'ad*]. But where man damaged *tam* and *tam* injured man, the payment of the difference for damage done by man to *tam* will be on the basis of full compensation, whereas the payment of the difference for damage done by *tam* to man will be in accordance with the law of half-damages. Rabbi Akiva, however, says, Even in the case of *tam* injuring man the

payment of the difference will be in full [the law of half-damages does not apply to animals injuring humans; the law is not in accordance with Rabbi Akiva]. (9) If an ox [*tam*], the value of one hundred *zuz* has gored an ox of the value of two hundred *zuz* and the carcass has no value at all, the plaintiff will take possession of the [defendant's] ox [that did the damage, as the full value of it corresponds in this case to the amount of half-damages.] Where an ox [*tam*] of the value of two hundred [*zuz*] gored an ox of the same value of two hundred [*zuz*] and the carcass had no value at all: Rabbi Meir said, It was with reference to this case that it is written, "and they shall sell the live ox and divide the money from it." (Exodus 21:35) Rabbi Yehudah, however, said, This is certainly the law [that half-damages should be paid in the case of *tam*], but while you fulfill [by this ruling the injunction], "And they shall sell the live ox and divide the money from it," you do not fulfill [the next injunction], "And the dead ox also they shall divide," [since in the case specified by Rabbi Meir, the carcass had no value at all]. The case dealt with by Scripture is therefore, where an ox of the value of two hundred [*zuz*] gored an

במותר נזק שלם. אדם במועד ומועד באדם, משלם במותר נזק שלם. אדם בתם ותם באדם, אדם בתם משלם במותר נזק שלם, תם באדם משלם במותר חצי נזק. רבי עקיבא אומר, אף תם שחבל באדם, משלם במותר נזק שלם: ט שור שוה מנה שנגח שור שוה מאתים, ואין הנבלה יפה כלום, נוטל את השור. שור שוה מאתים שנגח שור שוה מאתים, ואין הנבלה יפה כלום, אומר רבי מאיר, על זה נאמר (שמות כא) ומכרו את השור החי וחצו את כספו. אומר לו רבי יהודה, וכן הלכה, קיימת ומכרו את השור החי וחצו את כספו, ולא קיימת וגם את המת יחצו, ואיזה, זה שור שוה

רבנו עובדיה מברטנורא

בתם משלם במותר. כלומר אם הוא הזיק את התם יותר ממנה שהזיקו תם: **אדם בתם משלם במותר נזק שלם.** דאדם מועד לעולם: **ותם באדם משלם במותר חצי נזק.** דכתיב (שמות כא) או בן יגח או בת יגח כמשפט הזה יעשה לו, כמשפט שור בשור כך משפט שור באדם, מה שור בשור תם משלם חצי נזק ומועד משלם נזק שלם, אף שור באדם תם משלם חצי נזק ומועד משלם נזק שלם: **ר"ע אומר אף תם שחבל באדם משלם במותר נזק שלם.** דדריש כמשפט הזה, לדינא דסליק האי קרא מיניה, דבשור מועד מיירי. והכי קאמר קרא, כמשפט הזה של שור מועד שמשלם נזק שלם. יעשה לו לכל שור שנגח את האדם ואפילו הוא שור תם. ואין הלכה כר"ע: **ט וכן הלכה.** ודאי כן הלכה דמנה נותן לו דהיינו חצי נזק. אבל אין זה שור האמור בתורה, דקיימת ומכרו את השור החי וכו'. ופולוגתא דר"מ ורבי יהודה הוא בשבח נבלה, כגון שבשעת מיתה לא היתה שוה כלום ונתיקרה אחר כך והיא שוה להאכילה לכלבים או למכרה לנכרי, ר"מ סבר שבח נבלה דניזק חוי, ולא שקיל בה מויק כלום אלא נותן לו חצי נזק, והיינו דקאמר ר"מ על זה נאמר ומכרו את השור החי וחצו את כספו, כלומר, שצריך ליתן לו דמי חצי נזק מדמי שור החי ואינו מנכה לו כלום בעבור השבח שהשביחה הנבלה. ור' יהודה סבר דחצי שבח נבלה דמויק חוי, וכשבא מויק לשלם לניזק דמי חצי נזק, מנכה לו חצי שבח שהשביחה הנבלה משעת מיתה עד שעת העמדה בדין, והיינו דקאמר ר' יהודה לרבי מאיר קיימת ומכרו את השור החי ולא קיימת וגם את המת יחצו, שצריך לחלק השבח שהשביח המת ושקל ליה מויק פלגא.

ox of the same value of two hundred [zuz] and the carcass was worth fifty zuz: here, one party would get half of the living ox together with half of the dead ox [amounting altogether to one hundred and twenty five zuz], and the other party would, similarly, get half of the living ox together with half of the dead ox [Rabbi Meir and Rabbi Yehudah disagree in the case in which the carcass appreciated in value after death: Rabbi Meir holds that this appreciation belongs totally to the injured party, and the owner of the damaging ox does not pay less damages because of this appreciation. Rabbi Yehudah, however, holds that this appreciation is divided between the two parties, and therefore when the owner of the damaging ox comes to pay, he deducts half of the appreciation from the sum he must pay]. (10) There are cases where there is liability for offenses committed by one's ox though there would be no liability should these offenses be committed by oneself. There are, again, cases where there is no liability for offenses committed by one's ox though there would be liability were these offenses committed by oneself. [For instance,] if a person's ox has caused embarrassment [to a human being] there is no liability [this requires intent], whereas if the owner causes the embarrassment there would be liability; so too, if his ox puts out the eye of its owner's slave [the slave does not gain his freedom by this injury] or knocks out his tooth, there is no liability [by the law in Exodus 21:26-27] whereas, if the owner himself has put out the eye of his slave or knocked out his tooth he would be liable [to let him go free]. If his ox has injured his father or mother there is liability [for damages], although were the owner himself to injure his father or his mother [thus entailing a capital charge, for which] there would be no [civil] liability [for in any case involving a capital charge, all other liabilities that may otherwise have resulted from that offense merge in the capital charge]. [So too,] if an ox has caused fire to be set to a barn on the Sabbath there is liability [for half-damages, because this is an uncommon manner of damage], whereas were the owner to set fire to a barn on the Sabbath there would be no [civil] liability, as he would be subject to a capital charge. (11) If an ox was pursuing another's ox which was [afterwards found to be] injured, and the

רבנו עובדיה מברטנורא

והלכה כרבי יהודה: **שורו שבייש פטור**. דכתיב איש בעמיתו, ולא שור בעמיתו. אי נמי, אין המבייש חייב אלא כשמבייש בכונה, ושור לאו מכוח לבייש הוא: **שורו שסימא את עין עבדו פטור**. ואין העבד יוצא בן חורין על ידו: והוא שסימא את עין עבדו חייב. שנאמר (שמות כא) לחפשי ישלחנו: שורו שחבל באביו ובאמו חייב. בתשלומי נזק: והוא שחבל באביו ובאמו פטור. מן התשלומין. שאין אדם מת ומשלם: שורו שהדליק את הגדיש בשבת חייב. חצי נזק. דמשונה הוא: **לא בסלע לקה**. מתחבך היה בסלע ולקה: היו שנים רודפין אחר אחר. שני שורים של שני בני אדם רודפים אחר שור של אדם אחר: **שניהן פטורין**. דתרוייהו מדרחו ליה: **שניהן חייבין**. בגמרא מפרש

מאתים שנגח שור שוה מאתים, והנבלה יפה חמשים זון, שוה נוטל חצי החי וחצי המת, וזה נוטל חצי החי וחצי המת: **יש חיב על מעשה שורו ופטור על מעשה עצמו, פטור על מעשה שורו וחייב על מעשה עצמו**. שורו שבייש, פטור, והוא שבייש, חיב. שורו שסמא את עין עבדו, והפיל את שנו, פטור, והוא שסמא את עין עבדו, והפיל את שנו, חיב. שורו שחבל באביו ובאמו, חיב, והוא שחבל באביו ובאמו, פטור. שורו שהדליק את הגדיש בשבת, חיב, והוא שהדליק את הגדיש בשבת, פטור, מפני שהוא מתחייב בנפשו: **לא שור שהיה רודף אחר שור אחר, והזיק, זה**

one [the plaintiff] says, “It was your ox that did the damage,” while the other claims, “Not so, but it was injured by a rock [against which it had been rubbing itself],” [thus denying any liability] the burden of proof lies on the claimant. [So too,] where two [oxen, belonging to different people] pursued one [ox] and the one defendant asserts, “It was your ox that did the damage,” while the other defendant asserts, “It was your ox that did the damage,” neither of the defendants will be liable [because each rejects the claim of the claimant]; but where both of the [pursuing] oxen belonged to the same owner [and were *tam*, for which half-damages are paid only out of the body of the ox that did the damage], liability will attach to both of them [where both oxen are present; however, if one of the oxen is lost, the defendant may say to the plaintiff, Bring me proof which ox caused the damage]. Where, however, one [of the oxen] was large [i.e., worth enough to pay off the half-damages] and the other small [and both were *tam*, for which half-damages are paid only out of the body of the ox that did the damage], and the claimant maintains, “The large one did the damage [and I should receive half-damages from it],” while the defendant claims, “Not so, for it was the small one that did the damage,” or where one [ox] was *tam* and the other *mu'ad* and the claimant maintains, “The *mu'ad* did the damage [and the compensation should thus be made in full],” while the defendant asserts, “Not so, for it was the *tam* that did the damage,” the burden of proof lies on the claimant. [So too,] where there were two injured oxen, one large and one small; similarly two pursuers, one large and one small, and the plaintiff asserts, “The large one injured the large one and the small one the small one [and there is enough value in each to pay half-damages],” while the defendant contends, “Not so, for [it was] the small one [that injured] the large one and the large one [that injured] the small one;” or where one was *tam* and the other *mu'ad*, and the plaintiff maintains, “The *mu'ad* injured the large one and the *tam* the small one,” while the defendant claims, “Not so, for [it was the] *tam* [that injured] the large one and the *mu'ad* [that injured] the small one,” the burden of proof falls on the claimant.

רבנו עובדיה מברטנורא

למתניתין בגון ששניהם תמין, שאין התם משלם אלא מגופו. וכי איתנהו לתרויהו קמן משתלם הניזק חצי נזק מבין שניהם אבל ליתנהו לתרויהו מצי אמר ליה זיל אייתי ראייה דהאי תורא אוקר ואשלם לך: גדול הזיק, ויש בגופו שוה חצי נזק: קטן הזיק. ודמי הקטן תקח ומותר חצי נזקך תפסיד: קטן הזיק את הגדול. ואעפ" שחצי נזקו של גדול מרובה, לא תקח אלא קטן שלי. וחצי נזקו של קטן שלך, קח מן הגדול. וכל הנך המוציא מחבירו עליו הראיה דתנינן במתניתין, אם לא הביא ראייה אין לו כלום ואפילו דמי תם, ואפילו קטן שהודה לו אין לו, שהטוען את חברו חטין והודה לו בשעורים פטור אף מדמי שעורים. ואי תפס הניזק שיעור מה שהודה לו המזיק, לא מפקינן מיניה:

אומר שורך הזיק, וזה אומר לא כי, אלא בסלע לקה, המוציא מחברו עליו הראיה. היו שנים רודפים אחד אחד, זה אומר שורך הזיק, וזה אומר שורך הזיק, שניהן פטורין. אם היו שניהם של איש אחד, שניהן חייבין. היה אחד גדול ואחד קטן, הנזק אומר גדול הזיק, והמזיק אומר לא כי, אלא קטן הזיק. אחד תם ואחד מועד, הנזק אומר, מועד הזיק, והמזיק אומר לא כי, אלא תם הזיק, המוציא מחברו עליו הראיה. היו הנזקין (שנים), אחד גדול ואחד קטן, והמזיקים שנים, אחד גדול ואחד קטן, הנזק אומר, גדול הזיק את הגדול וקטן את הקטן, והמזיק אומר לא כי, אלא קטן את הגדול וגדול את הקטן. אחד תם ואחד מועד, הנזק אומר, מועד הזיק את הגדול ותם את הקטן, והמזיק אומר לא כי, אלא תם את הגדול ומועד את הקטן, המוציא מחברו עליו הראיה:

Gemara Bava Kamma 32a

גמרא בבא קמא דף לב.

[On the case (in Mishnah 7, above): “If two persons were passing one another in the public domain, one running and the other walking, or both running, and they were injured by one another,] both of them are exempt” [if they had no intention of harming one another]. Our Mishnah is not in accordance with Issi ben Yehudah. For it has been taught: Issi ben Yehudah maintains that the man who had been running is liable, since his conduct was unusual. Issi, however, agrees [that if it were] on a Sabbath eve before sunset he would be exempt, for running at that time is permissible. Rabbi Yochanan stated that the law is in accordance with Issi ben Yehudah. But did Rabbi Yochanan [really] maintain this? Has Rabbi Yochanan not laid down the rule that the law is in accordance with [the ruling of] an

anonymous Mishnah? Now, did we not learn [in our Mishnah] ... “one [of them] running and the other walking, or both [of them] running ... both of them are exempt?” Our Mishnah [deals with a case] of a Sabbath eve before sunset [which is in accordance with Issi]. What proof have you of that? From the text, “or both [of them] running ... both [of them] are exempt;” [for indeed] what need was there for this to be inserted? If, in the case where one was running and the other was walking there is exemption, could there be any doubt [that there is exemption from liability] where both of them were running [and there is contributory negligence]? It must therefore mean the following: where one was running and the other walking there is exemption; provided, however, it was on a Sabbath eve before sunset. For if on a weekday, [in the case of] one running and the other walking, there would be liability, [whereas where] both of them were running, even though on a weekday, they would be exempt. The Master stated: Issi, however, agrees [that if it were] on a Sabbath eve before sunset there would be exemption, for running at that time is permissible. On Sabbath eve why is it permissible? As [shown by] Rabbi Chanina: for Rabbi Chanina used to say: “Come, let us go forth to meet the bride, the queen!” Some [explicitly] read: “... to meet the Sabbath, the bride, the queen.” Rabbi Yanai [however,] while dressed in his Sabbath attire would stand and say: “Come you, O bride, Come you, O bride!” [We therefore, see, that one should be prepared to greet the Sabbath and therefore, if one is late it is proper that he should rush home.]

שְׁנֵיהֶם פְּטוּרִים. מִתְּנִיתִין דְּלֵא כְּאִסִּי בְּן יְהוּדָה דְּתַנִּיא אִסִּי בְּן יְהוּדָה אוֹמֵר רֵץ חֵיב מִפְּנֵי שְׁהוּא מְשׁוּנָה. וּמוֹדָה אִסִּי בְּעֶרְב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת שְׁהוּא פְּטוּר מִפְּנֵי שְׂרִץ בְּרִשׁוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הִלְכָה כְּאִסִּי בְּן יְהוּדָה. וְיָמִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הֵכִי וְהָאֵמַר רַבִּי יוֹחָנָן הִלְכָה כְּסֻתָּם מִשְׁנָה וְתַנְּנן אַחַד רֵץ וְאַחַד מִהֶלֶךְ אוֹ שְׁהוּוּ שְׁנֵיהֶם רְצִין פְּטוּרִים. מִתְּנִיתִין בְּעֶרְב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת מִמָּאִי מְדַקְתָּנִי אוֹ שְׁהוּוּ שְׁנֵיהֶם רְצִין פְּטוּרִים הָא תו לְמָה לִי הַשְּׂתָא אַחַד רֵץ וְאַחַד מִהֶלֶךְ פְּטוּר שְׁנֵיהֶם רְצִין מִבְּעֵיָא אֶלָּא הֵכִי קְאָמַר אַחַד רֵץ וְאַחַד מִהֶלֶךְ פְּטוּר בְּמָה דְּבָרִים אַמּוּרִים בְּעֶרְב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת אֲבָל בַּחוּל אַחַד רֵץ וְאַחַד מִהֶלֶךְ חֵיב שְׁנֵיהֶם רְצִין אֶפְּלוּ בַּחוּל פְּטוּרִים. אָמַר מִר וּמוֹדָה אִסִּי בְּעֶרְב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת שְׁהוּא פְּטוּר מִפְּנֵי שְׂרִץ בְּרִשׁוֹת. בְּעֶרְב שַׁבָּת מָאִי בְּרִשׁוֹת אִכְּפָא כְּדָרְבֵי חֲנִינָא דְאָמַר רַבִּי חֲנִינָא בּוֹאוּ וְנִצְא לְקִרְאָת כְּלָה מְלַכְתָּא וְאָמַרִי לָהּ לְקִרְאָת שַׁבָּת כְּלָה מְלַכְתָּא רַבִּי יָנָאִי מִתְּעַטֵּף וְקָאִי וְאָמַר בּוֹאִי כְּלָה בּוֹאִי כְּלָה:

זוהר לך לך דף פ"ג ע"א

פָּתַח וַאֲמַר (וישעיה בו) נִפְשֵׁי אוֹתֵיךָ בְּלִילָה אֶף רוּחֵי בְּקֶרְבִי אֲשַׁחֲרֶךְ הֲאִי קָרָא אוֹקְמוּנָה וְאוֹקְמוּנָא לִיה. אֲבָל תָּא הָזִי נִפְשָׁא דְבַר נֶשׁ כַּד סְלִיק לְעַרְסִיה נִפְקָא מִגְּיָה וְסַלְקָא לְעִילָא. וְאִי תִימָא דְבִלְהוּ סַלְקוּן לְאוּ כָּל הָד וְהָד חָמֵי אִפֵּי מַלְבָּא אֲלָא נִפְשָׁא סַלְקָא וְלֹא אֲשַׁתְּאֵר בָּהּ בְּהַדֵּי גּוּפָא בַר הָד רְשִׁימוּ (נְשִׁימוּ) דְקַסְטָא דְחִיּוּתָא דְלִבָּא. וְנִפְשָׁא אוֹלָא וּבְעֵינָא לְסַלְקָא וְכַמְּה דְרַגְוִין לְדְרַגְוִין לְסַלְקָא שְׁטָאָת וְהִיא אֲתַעֲרַעַת בְּהַנִּי קוּמְרִין טְהִירִין דְמִסְאָבוּתָא. אִי הִיא דְכִיָּאָת דְלָא אֲסַתְּאָבַת בִּימְמָא סַלְקָא לְעִילָא וְאִי לְאוּ דְכִיָּאָת אֲסַתְּאָבַת בִּינִיּוּהוּ וְאֲתַדְבַּקַת בְּהוּ וְלֹא סַלְקָא יִתִּיר וְתַמָּן מוֹדְעֵי לָה מְלִין וְאִיּהִי אֲתַדְבַּקַת מְאִינוּן מְלִין דִּמְן קְרִיב וְלִמְנוּן דְחִיּוּבִין בָּהּ וּמוֹדְעִין לָה מְלִין כְּדִיבִין. וְכַדִּין אוֹלָא בְּהָאִי גּוּנָא כָּל לִילָיָא עַד דִּיתַעַר בַּר נֶשׁ וְתִאָבַת לְאַתְרָהּ. וְכַאֲזִי אִינוּן צַדִּיקֵינָא דְגַלִּי לֹון קְדָשָׁא בְּרִידָה הוּא רְוִין דִּילִיָּה בְּחִלְמָא בְּגִין דְמִסְתַּמְרוּן מִן דִּינָא. וְוִי לְאִינוּן חֵיבֵי עֲלָמָא דְמִסְאָבִין גְּרַמְיָהוּ וְנִפְשִׁיהוּ. דְהָא אִינוּן דְלָא אֲסַתְּאָבוּ כַּד סַלְקֵי בְּעַרְסִיהוּ נִפְשָׁא סַלְקָא וְעֹאֲלַת בֵּין כָּל הַנִּי דְרַגְוִין בְּקַדְמִיתָא וְסַלְקָא וְלֹא אֲתַדְבַּקַת בְּהוּ וְלִבְתֵּר אוֹלָא וְשְׁטָאָת וְסַלְקַת כְּפּוּם אוֹרְחָא הִיא נִפְשָׁא דְזַבְתָּ לְסַלְקָא אֲתַחְזִיאָת קָמִי דְסַבַּר אִפֵּי יוֹמִין וְאֲתַדְבַּקַת בְּרַעוּתָא לְאַתְחִזְזָא בְּתִיאֻבְתָּא עֲלָאָה לְמַחְמֵי כְּנוּעֵם מַלְבָּא וְלִבְקָרָא בְּהִיכְלִיָּה וְדָא הוּא בַר נֶשׁ דְאִית לִיה חוּלְקָא תְדִיר עֲלִמָּא דְאֲתִי וְדָא הִיא נִפְשָׁא דְכַסּוּפָא דִילָהּ כַּד סַלְקָא. בְּקְדָשָׁא בְּרִידָה הוּא (תְדִיר) וְלֹא אֲתַדְבַּקָא בְּהַנִּי זִינִין טְהִירִין אֲחַרְגִין וְהִיא אוֹלַת בְּתֵר זִינָא קְדִישָׁא בְּאַתְרָא (ד"א בְּתֵר אֲתֵרָא) דְנִפְקָא מִתַּמָּן. וּבְגִין כַּד בְּתִיב נִפְשֵׁי אוֹתֵיךָ בְּלִילָה בְּגִין לְמַדְרַף בְּתַרְךָ וְלֹא לְאַתְפַּתְּאָה בְּתֵר זִינָא אֲחַרָא נּוֹכְרָאָה:

Yosef le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

From Rav Sa'adyah Gaon

מרב סעדיה גאון

It is due to seven things that a person's prayer is not heeded and his plea is not accepted. One: if the decree against him has already been finalized and sealed. There is evidence of this from Moshe our Teacher: once the decree was made that he should not enter the land, even though he pleaded, his entreaty was not effective. As it says, "I implored grace of God at that time." (Deuteronomy 3:23) And the answer he got was, "It is enough, do not continue to speak to Me regarding this matter." (ibid., verse 26) Two: if one prays without devotion, his prayer is not heeded, as it is written, "They tried to lure Him with their mouths, but their hearts were not steadfast with Him." (Psalms 78:36-37) Three: if someone hates the Torah and does not pay attention to words of Torah, his prayer is not heeded. So it is written, "If one turns away his ear from hearing Torah, his prayer, too, is an abomination." (Proverbs

בְּשִׁבִיל שְׂבָעָה דְבָרִים אִין תְּפִלְתּוּ שֶׁל אָדָם נִשְׁמַעַת וְאִין עֲתִירְתּוּ מִתְקַבֵּלַת אַחַת אִם כְּבַר נִגְזְרָה גְזָרָה עֲלֵיו וְנִחְתַּמָּה. וְרַאֲיָה לְדַבֵּר מִמִּשְׁה רַבִּינוּ בֵּין שִׁנְגֹזַר עֲלֵיו שְׁלֹא יִפְנֶס לְאַרְץ אֶף עַל פִּי שְׁהִתְחַנֵּן לֹא נַעֲתַר פְּלוּל שְׁלוֹ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים א) וְאֲתַחֲנַן אֶל ה' בְּעֵת הַהִיא וְכַךְ נִעֲנָה לוֹ רַב לָךְ אֶל תּוֹסֵף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בְּדַבֵּר הַזֶּה. וְהַשְׁנִית הַמִּתְפַּלֵּל בְּלֹא כּוֹנֵת הַלֵּב אִין תְּפִלְתּוּ נִשְׁמַעַת כְּמוֹ שְׁכַתוּב (תְּהִלִּים עח) וַיִּפְתּוּדוּ בְּפִיהֶם וּלְבָם לֹא נָכוֹן עִמּוֹ. וְהַשְׁלִישִׁית הַשּׁוֹנֵא אֶת הַתּוֹרָה וְאִינוּ מְקַשִּׁיב לְדַבְּרֵי תּוֹרָה אִין תְּפִלְתּוּ נִשְׁמַעַת וְכֵן כְּתוּב (מְשֻׁלִי כח) מִסִּיר אָזְנוֹ מִשְׁמוּעַ תּוֹרָה גַּם תְּפִלְתּוּ

28:9) Four: if someone does not pay attention to the words of a poor man and blocks his ears from his outcry, as it says, “If one stops up his ear from the cry of the poor, he, too, will call and not be answered.” (ibid., 21:13) Five: if someone gains wrongfully, steals, and eats what is forbidden to him, his prayer is not heeded, as is written, “and who eat the flesh of My people ... then they will cry out to the Lord and He will not answer them.” (Micah 3:3-4) Six: if someone prays without cleanliness and purity, his prayer is not heeded, as is written, “Even if you exceed in prayer I will not listen; your hands are full of blood.” (Isaiah 1:15) Seven: if someone's sins are overwhelmingly numerous and his backsliding great, and he prays without repenting, his prayer is not heeded, as is written, “And it will be that just as he called and they did not listen, so they will call and I will not listen.” (Zechariah 7:13)

תועבה. והרביעית מי שאינו מקשיב לדברי העני ואוטים אָזְנוּ מִזְעָקְתוֹ (שם כא) שְׁנֵאמַר אוֹטִים אָזְנוּ מִזְעָקְתָּ דָל גַּם הוּא יִקְרָא וְלֹא יַעֲנֶה. וְהַחֲמִישִׁית שְׁעוֹשֵׂק וְגוֹזֵל וְאוֹכֵל אֶת הָאֲסוּר לוֹ אֵין תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (מִלִּכָּה ג) וְאֲשֶׁר אָכַל שְׂאֵר עִמִּי וְגו' אִזּוּ יִזְעַקוּ אֶל ה' וְלֹא יַעֲנֶה אוֹתָם. וְהַשְּׁשִׁית הַמִּתְפַּלֵּל בְּלֹא נְקִיּוֹת וְטְהָרָה אֵין תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (יִשְׁעִיָּה א) גַּם כִּי תִרְבוּ תְּפִלָּה אֵינְנִי שׁוֹמֵעַ יְדֵיכֶם דְּמִים מְלֹאוֹ. וְהַשְּׁבִיעִית אֲשֶׁר גָּבְרוּ עוֹנוֹתָיו עֲצָמוּ מִשׁוֹבוֹתָיו. וְהוּא מִתְפַּלֵּל. בְּלִי עֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה אֵין תְּפִלָּתוֹ נִשְׁמַעַת כְּדִכְתִּיב (זְכַרְיָה ז) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר קָרָא וְלֹא שָׁמְעוּ וְגו':

Practical Law:

Shulchan Arukh, Yoreh De'ah 249

הלכה

שולחן ערוך יו"ד סימן רמ"ט

(1) There are eight levels of charity, each higher than the next. The highest level, that has nothing above it, is one who strengthens the hand of a downtrodden Jew and gives him a gift or a loan, makes a partnership [with him], or finds him work in order to strengthen his hand so that he will not need [help from] other people and will not [have to] ask. About this it is said, “Strengthen him.” (Leviticus 25:35) (2) Below this is one who gives charity to the poor, but does not know to whom he is giving, and the poor man does not know from whom he is receiving. Close to this is one who gives to a charity fund. But a person should not give to a charity fund unless he is aware that the one in charge of it is trustworthy and knows how to act properly concerning it. (3) Below this is if the giver knows to whom he is giving but the poor man does not know from whom he is taking. For example, the great Sages would go secretly and throw coins at the doorways of the poor. This

א שְׂמוּנָה מַעֲלוֹת יֵשׁ בְּצַדָּקָה זוֹ לְמַעַלָּה מִזוֹ. מַעֲלָה הַגְּדוּלָּה שְׂאֵין לְמַעַלָּה מִמֶּנָּה הַמַּחְזִיק בְּיַד יִשְׂרָאֵל הַמֶּקֶד וְנוֹתֵן לוֹ מִתְּנָה אוֹ הַלְוָאָה אוֹ עוֹשֶׂה שׁוֹתֵפוֹת אוֹ מִמְצִיא לוֹ מְלֶאכֶה כְּדִי לְחַזֵּק יָדוֹ שְׁלֹא יִצְטָרֵף לְבָרִיּוֹת וְלֹא יִשְׁאַל וְעַל זֶה נֵאמַר וְהִחֲזַקְתָּ בוֹ: ב פָּחוֹת מִזֶּה הַנוֹתֵן צַדָּקָה לְעֵנִי וְלֹא יָדַע לְמִי יִתֵּן וְלֹא יָדַע הָעֵנִי מִמִּי מְקַבֵּל וְקָרוֹב לְזֶה הַנוֹתֵן לְקוֹפָה שֶׁל צַדָּקָה וְלֹא יִתֵּן אָדָם לְקוֹפָה שֶׁל צַדָּקָה אֲלֵא אִם כֵּן יוֹדַע שֶׁהַמְּמוּנָה עֲלֶיהָ נֶאֱמָן וְיוֹדַע לְנַהוֹג בָּהּ כְּשׁוֹרֵה: ג פָּחוֹת מִזֶּה שְׂיֹדַע הַנוֹתֵן לְמִי נוֹתֵן וְלֹא יָדַע הָעֵנִי מִמִּי לוֹקֵחַ כְּגוֹן גְּדוּלֵי הַחֲכָמִים שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים בַּסֶּתֶר וּמְשַׁלְּכִים הַמַּעוֹת בְּפִתְחוֹ

is proper to do and is a virtuous act, if those in charge of charity do not behave properly. (4) Below this is if the poor man knows from whom he is taking but the giver does not know to whom he is giving. For example, some of the Sages would tie up coins in their handkerchiefs and throw them behind them, and the poor would come and take, so that they would not be embarrassed. (5) Below this is if he gives into the hand of the poor man before he asks. (6) Below this is if he gives him properly after he asks. (7) Below this is if he gives him less than is proper, but gives cheerfully. (8) Below this is if he gives him grudgingly. [Rama: In any case, one should not boast about the charity that he gives. And if he does boast, not only is he not rewarded, but he is even punished for it. Nonetheless, if someone dedicates something to charity, he is allowed to write his name on it, so that it will be a remembrance for him. And it is proper to do so.]

הַעֲנִיִּים וְכֹזֵה רְאוּי לַעֲשׂוֹת וּמַעֲלָה טוֹבָה הִיא אִם אֵין הַמְמוּנִים עַל הַצְדָּקָה נוֹהֲגִים כְּשׁוֹרָה: ד פְּחוֹת מְזָה שְׂיֹדֵעַ הָעֲנִי מִמִּי נוֹטֵל וְלֹא יָדַע הַנּוֹתֵן לְמִי נוֹתֵן בְּגוֹן הַחֲכָמִים שְׁהִיו צוֹרְרִים הַמַּעֲוֹת בְּסִדְיָנִיהֶם וּמִשְׁלִיכִים אוֹתָם לְאַחֲרֵיהֶם וּבָאִים הָעֲנִיִּים וְנוֹטְלִין כְּדִי שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם בּוֹשָׁה: ה פְּחוֹת מְזָה שְׂיֵתֵן לְעֲנִי בִידּוֹ קוֹדֵם שְׂשִׂאֵל: ו פְּחוֹת מְזָה שְׂיֵתֵן לוֹ כְּרְאוּי אַחַר שְׂשִׂאֵל: ז פְּחוֹת מְזָה שְׂיֵתֵן לוֹ פְּחוֹת מִהָרְאוּי בְּסִבֵּר פְּנִים יְפוֹת: ח פְּחוֹת מְזָה שְׂיֵתֵן לוֹ בְּעֶצֶב (הַגּוֹהָה וְעַל כָּל פְּנִים לֹא יִתְפָּאֵר הָאָדָם בַּצְדָּקָה שְׁנוֹתֵן וְאִם מִתְפָּאֵר לֹא דִיּוֹ שְׂאִינוּ מִקְבֵּל שְׂכָר אֲלֹא אֶפְלוּ מִעֲנִישֵׁין אוֹתוֹ עֲלֵיהָ וּמְכַל מְקוֹם מִי שֶׁמְקַדֵּשׁ דְּבַר לַצְדָּקָה מוֹתֵר לוֹ שְׂיִכְתּוֹב שְׁמוֹ עָלָיו שְׂיֵהָא לוֹ לְזַכְרוֹן וְרְאוּי לַעֲשׂוֹת כֵּן:

LECH LECHA FOR THURSDAY

לך לך ליום חמישי

TORAH

תורה

יכוין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי הה אחרונה דשם ב'ן לקנות הארת רוח משבת הבאה

ב וְאַבְרָם תְּקִיף לְחֹדָא בְּבַעֲרִיא
בְּכַסְפָּא וּבְדִבְהָבָא: ג וְאֹזֶל
לְמַטְלָנְהוּ מִדְּרוֹמָא וְעַד בֵּית

ב וְאַבְרָם כָּבֵד מְאֹד בַּמִּקְנֶה בַּכֶּסֶף וּבַדָּבָר:
ג וַיֵּלֶךְ לְמִסְעָיו מִנְּגֹב וְעַד-בֵּית-אֵל עַד-

(2) And Avram was very heavily laden with cattle, silver and gold. (3) He continued on his journeys, from the south to Beit-eil, until [he reached] the

RASHI

רש"י

(2) כבד מאד — [literally, “very heavy,” here meaning: Heavily] laden with packages.
(3) He continued on his journeys — When Avraham returned from Egypt to the Land of Canaan, he went and lodged in the same inns in which he had stayed when he went to Egypt. This teaches you proper behaviour, namely, that one should not change his place of lodging (Arakhin 16b). Another explanation

(ב) כָּבֵד מְאֹד. טָעוּן מִשְׁאוֹת: (ג) וַיֵּלֶךְ לְמִסְעָיו. כְּשׁוֹחֵר מִמִּצְרַיִם לְאַרְץ כְּנָעַן, הָיָה הוֹלֵךְ וְלֵן בְּאִכְסַנְיֹת שְׁלֵן בְּהַלִּיכְתּוֹ לְמִצְרַיִם, לְמִדּוֹף דֶּרֶךְ אֲרָץ: שֶׁלֹּא יִשְׁנֶה אָדָם מֵאִכְסַנְיָה שְׁלוֹ. דְּבַר אַחַר: בְּחֻזְרוֹ,